

การจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพในตำแหน่งผู้บริหารนิติบุคคลตามอนุสัญญาต่อต้าน

องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ.2000

นายภาคร สุชีวะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญนานิติศาสตร์ครบ habilitat

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1397-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LIMITATION OF THE RIGHT TO WORK AS DIRECTORS OF JURISTIC PERSONS
ACCORDING TO THE UNITED NATION CONVENTION AGAINST
TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, YEAR 2000

Mr.Pardorn Suchiva

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Department of Law

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-1397-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพในตำแหน่งผู้บริหารนิติบุคคล

ตามอนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ.2000

โดย

นายภาคร สุจิ瓦

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์มัธยา จิตติรัตน์

อาจารย์ที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอนวิทยานิพนธ์ อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดพันธุ์ เชื่อบุญชัย)

คณะกรรมการสอนวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโภ哥ส)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์มัธยา จิตติรัตน์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.จิรันติ หวานนท์)

..... กรรมการ

(พล.ต.ต. วีรวัฒน์ ประสารากิจ)

ภาคร สุชีวะ : การจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพในตำแหน่งผู้บริหารนิติบุคคลตาม
อนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ.2000. (LIMITATION OF THE RIGHT
TO WORK AS DIRECTORS OF JURISTIC PERSONS ACCORDING TO THE UNITED
NATION CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, YEAR
2000) อ.ที่ปรึกษา : ร.ศ.ม.พ.ยา จิตติรัตน์ ; 216 หน้า ISBN 974-17-1397-5.

การห้ามประกอบอาชีพผู้บริหารของนิติบุคคลตามอนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการใช้นิติบุคคลเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรมซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของอาชญากรรมที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศไทย โดยมาตรการดังกล่าวมีกลไกทางกฎหมายคือ การใช้คำสั่งศาลหรือวิธีการอื่นในการสั่งห้ามให้บุคคลที่ถูกพิพากษาว่าได้กระทำการผิดในฐานความผิดที่กำหนดอยู่ในอนุสัญญาฯ กระทำการหรือปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารของนิติบุคคล ภายใต้กำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม

การนำมาตรการดังกล่าวนี้มาใช้ในประเทศไทยจะต้องกระทำด้วยความรอบคอบระมัดระวังเนื่องจากมาตรการนี้ส่งผลให้เสรีภาพในการประกอบอาชีพซึ่งถือเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ประการหนึ่งของบุคคลที่ถูกบังคับใช้มาตรการต้องถูกจำกัดหรือปรับปรุง นอกจากนี้ในการบัญญัติมาตรการนี้ไว้ในกฎหมายภายในอาจจะต้องมีการประยุกต์ ปรับปรุง ดัดแปลงเนื้อหาบางส่วนของมาตรการตามอนุสัญญาให้เหมาะสมกับสภาพสังคมวัฒนธรรม ตลอดจนระบบกฎหมายของประเทศไทย เพื่อให้มาตรการดังกล่าวสามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันความเสียหายที่เกิดจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

มาตรการดังกล่าวที่เป็นหนึ่งในมาตรการเชิงป้องกันหรือเชิงรับอันเป็นมาตรการแนวทางใหม่ที่ประเทศไทยส่วนใหญ่เริ่มนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมาตรการนี้สามารถบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากการใช้นิติบุคคลเป็นเครื่องมือประกอบอาชญากรรมลงได้มาก ซึ่งจะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความมั่นคงยิ่งขึ้น

ภาควิชา..... นิติศาสตร์ ลายมือชื่อนิติ.....
 สาขาวิชา..... นิติศาสตร์ ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา..... 2545 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

428 61029 34 : MAJOR LAW

KEY WORD: Limitation of right to work / Transnational Organized Crime

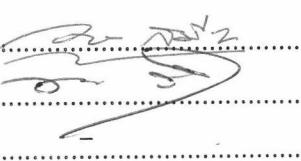
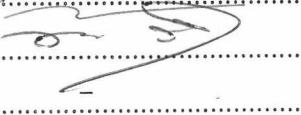
PARDORN SUCHIVA : LIMITATION OF THE RIGHT TO WORK AS DIRECTORS OF JURISTIC PERSONS ACCORDING TO THE UNITED NATION CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, YEAR 2000. ADVISOR : VICE PROF. MATTAYA JITTIRAT; 216 pages. ISBN 974-17-1397-5.

The purpose of the prevention measure according to the United Nation Convention against Transnational Organized Crime, by disqualifying convicted persons from acting as directors of legal persons, is to prevent the misuse of legal persons by organized criminal groups, which harms and causes serious damages to the economic system and the national security. The legal mechanism of this measure is to use court orders or any appropriate means to prohibit, for a reasonable period of time, persons convicted of offences covered by this Convention from acting as directors of legal persons.

The implementation of this measure into Thai law must be done carefully because this measure effect the human rights, i.e. right to work, as it is a fundamental right of persons.

In addition, Thai government has to apply, adjust, modify some parts of such measure in order to fit with Thai society, culture, including domestic legal system and to make such measure becomes most effective to prevent any damages caused by aforementioned measure for combating the transnational organized crime.

Hence, the aforesaid measure is one of the preventing measure, a trendy measure, which most countries uses to solve the transnational crimes problems. This measure is able to reduce damages caused by inappropriate use or misuse of legal persons. As a result, the economic system of Thailand will become more secure and irrelevant to organized criminal activities.

Department.....	LAW	Student's signature.....	
Field of study.....	LAW	Advisor's signature.....	
Academic year	2002	Co-advisor's signature.....	

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่านรองศาสตราจารย์มัธยา จิตติรัตน์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าของท่านรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์มัธยาได้กรุณาให้คำปรึกษาและนำในการเขียนตั้งแต่ต้นจนจบ และตรวจแก้ไขน้ำหนักเรื่องเป็นรูปเปลี่ยน อีกทั้งยังคงอยู่ให้กำลังใจผู้เขียนและเคยอาใจใส่ดูแลผู้เขียน เชกเช่นบุตรหลานของท่านเอง ทำให้ผู้เขียนรู้สึกทรหงษ์ในพระคุณของท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ดร.จรินติ หวานนท์ เป็นอย่างสูง โดยท่านอาจารย์เป็นผู้แนะนำหัวข้อเรื่อง รวมทั้งกำหนดแนวทางการเขียนวิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้เขียน และท่านอาจารย์ยังได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขและให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีเนื้อหาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และท่านอาจารย์พล.ต.ต.ดร.วัชรพล ประสารราชกิจ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ โดยท่านอาจารย์ทั้งสองท่านได้กรุณาชี้แนะข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์เพื่อให้ผู้เขียนได้ทำการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์วันชัย รุจนะวงศ์ ที่กรุณาชี้แนะแนวทางในการเขียนและจุดประกายแนวคิดหลากหลายในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณหญิงสุมน สุชีวะ นารดาของผู้เขียนเป็นอย่างสูงที่เคยเป็นกำลังใจให้กับผู้เขียนตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ โดยท่านจะเคยอาใจใส่ดูแล ห่วงใยสุขภาพของผู้เขียน และเคยกระตุ้นให้ผู้เขียนมีความกระตือรือร้นที่จะทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ในเร็ววัน และขอกราบขอบคุณญาติพี่น้องและเพื่อนๆทุกคนที่เคยเป็นกำลังใจให้กับผู้เขียนตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

และสุดท้ายขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ บิดาของผู้เขียนบนส่วนสวรรค์ที่เคยเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้เขียนเสมอมา ทำให้ผู้เขียนมีกำลังใจและความมุ่งมั่นที่จะเจริญรอยตามท่านให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๑
กิตติกรรมประกาศ.....	๒
สารบัญ.....	๓

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5

บทที่ 2 เสรีภาพในการปกครองอาชีพ.....

2.1 ความเป็นมาของเสรีภาพในการปกครองอาชีพ.....	11
---	----

2.1.1 ความเป็นมาของเสรีภาพในการปกครองอาชีพในต่างประเทศ	
สมัยบรรพกาล.....	12
ยุคการยัธรรมกรีก.....	13
ยุคโรมัน.....	14
ยุคกลาง.....	15

2.1.2 ความเป็นมาของเสรีภาพในการปกครองอาชีพในประเทศไทย	
สมัยสุโขทัย.....	24
สมัยอยุธยา.....	25
สมัยกรุงรัตนโกสินทร์.....	27

2.2 กฎหมายเกี่ยวกับการรับรองเสรีภาพในการปกครองอาชีพ

2.2.1 กฎหมายเกี่ยวกับการรับรองเสรีภาพในการปกครองอาชีพในต่างประเทศ.....	30
2.2.1.1 การรับรองในระดับนานาชาติ	
(1) การรับรองโดยองค์กรสหประชาชาติ.....	31
(2) การรับรองโดยองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ.....	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.1.2 การรับรองในระดับภูมิภาค.....	39
2.2.1.3 การรับรองในระดับกฎหมายภายใน	
ประเทศไทย.....	42
กลุ่มประเทศไทยอาณาจักร.....	45
ประเทศไทยอิหร่าน.....	46
ประเทศไทยอิตาลี.....	46
ประเทศไทยเนเธอร์แลนด์.....	47
ประเทศไทยญี่ปุ่น.....	47
2.2.2 กฎหมายเกี่ยวกับการรับรองเสรีภาพในการประกอบอาชีพในประเทศไทย	
2.2.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540.....	48
2.2.2.2 พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521.....	51
2.3 การจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ.....	52
2.4 กฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ	
2.4.1 กฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพในประเทศไทย.....	54
กฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี	
ประมวลกฎหมายอาญา.....	56
กฎหมายเกี่ยวกับประ โภชน์สาธารณะหรือประ โภชน์ส่วนรวม	
(1) พระราชบัญญัติกำหนดคราคานิค้าและป้องกันการผูกขาดทางการค้า พ.ศ.2522.....	59
(2) พระราชบัญญัติการแบ่งขันทางการค้า พ.ศ.2542.....	60
กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพของประชาชน	
พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522.....	62
กฎหมายเกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม	
พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535.....	64
กฎหมายเกี่ยวกับการจัดระเบียบการประกอบอาชีพ	
(1) การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบอาชีพ.....	66
(2) การกำหนดให้มีการเขียนทะเบียนและรับใบอนุญาตสำหรับวิชาชีพ.....	67
(3) การจัดตั้งหรือกำหนดองค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ.....	68

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.4.2 กฎหมายจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพในต่างประเทศ	
ประเทศไทยรัฐสหพันธรัฐ.....	70
กลุ่มประเทศสาธารณรัฐอาณานิคม.....	73
ประเทศไทยรัฐสหพันธรัฐ.....	77
ประเทศไทยเยอรมัน.....	78
ประเทศไทยโปแลนด์.....	79
ประเทศไทยกรีก.....	80
 บทที่ 3 อนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกับการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ	
3.1 องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ	
3.1.1 ความหมายขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	82
3.1.2 ลักษณะพิเศษขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	83
3.1.3 สาเหตุการเพิ่มจำนวนของอาชญากรรมข้ามชาติ.....	85
3.1.4 ประเภทของอาชญากรรมข้ามชาติ.....	87
3.1.5 ตัวอย่างขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญ.....	87
3.1.6 ความเสียหายจากอาชญากรรมข้ามชาติ.....	89
3.1.7 อุปสรรคในการดำเนินคดีกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	93
3.1.8 ปัญหาขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย.....	94
3.1.9 ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย.....	95
3.1.11 กฎหมายที่ใช้บังคับกับอาชญากรรมข้ามชาติในปัจจุบัน.....	98
3.2 อนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ	
3.2.1 ความเป็นมาของอนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	99
3.2.2 วัตถุประสงค์ของอนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	101
3.2.3 สาระสำคัญของอนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ	
(1) บทนิยาม.....	103
(2) การกำหนดฐานความผิด.....	104
(3) มาตรการระดับในประเทศในการต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ....	110
(4) ความร่วมมือระหว่างประเทศในการต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมข้าม	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ชาติ.....	112
(5) การฝึกอบรมและการช่วยเหลือทางด้านวิชาการ.....	113
(6) มาตรการป้องกัน.....	115
(7) เทคนิคและบทบัญญัติอื่นๆ.....	115
 3.3 การจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามอนุสัญญาต่อด้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ	
3.3.1 การใช้นิติบุคคลเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรม.....	116
3.3.2 การห้ามประกอบอาชีพผู้บริหารของนิติบุคคล	
(1) หลักเกณฑ์ในการบังคับใช้มาตรการห้ามประกอบอาชีพผู้บริหารนิติบุคคล....	121
(2) ความหมายและขอบเขตของคำว่า “ผู้บริหาร”.....	125
(3) ความหมายและขอบเขตของคำว่า “นิติบุคคล”.....	126
3.3.3 มาตรการประกอบการห้ามประกอบอาชีพผู้บริหารของนิติบุคคล	
(1) การจัดทำประวัติสาระของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดานี้ซึ่งเกี่ยวข้องในการจัดตั้ง การจัดการ และการลงทุนในนิติบุคคล.....	127
(2) การจัดทำประวัติแห่งชาติของบุคคลซึ่งขาดคุณสมบัติจากการทำหน้าที่เป็นผู้บริหารนิติบุคคล.....	128
(3) การแลกเปลี่ยนข้อมูลประวัติระหว่างประเทศภาคี.....	129
3.3.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการห้ามประกอบอาชีพตามอนุสัญญาฯกับกฎหมายอื่น	
(1) เปรียบเทียบกับการห้ามประกอบอาชีพบางอย่างตามประมวลกฎหมายอาญาตรา 50.....	131
(2) เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการตัดสิทธิของผู้บริหารบริษัท.....	134
3.3.5 ความจำเป็นและประโยชน์ของมาตรการห้ามกระทำการเป็นผู้บริหารนิติบุคคล	
	135

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาในการกำหนดมาตรการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพในประเทศไทย

4.1 รัฐธรรมนูญกับปัญหาในการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ.....	139
4.1.1 บทบัญญัติกฎหมายที่ให้อำนาจในการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ.....	140
4.1.2 หลักความจำเป็น.....	140
4.1.3 การคุ้มครองสารัตถะแห่งสิทธิและเสรีภาพ.....	141
4.2 ปัญหาในการอนุวัตรกรรมการห้ามประกอบอาชีพผู้บริหารนิติบุคคล.....	144
4.3 ความจำเป็นของมาตรการห้ามประกอบอาชีพผู้บริหารนิติบุคคล.....	145
4.4 ปัญหารูปแบบของการบัญญัติกฎหมาย.....	147
4.5 ปัญหาในการบัญญัติและการบังคับใช้กฎหมาย.....	149
4.5.1 อาชีพที่กฎหมายประسังค์จำกัด.....	149
4.5.2 การเชิดบุคคลอื่นขึ้นกระทำการแทน.....	151
4.5.3 ขอบเขตของคำว่านิติบุคคล.....	152
4.5.4 บุคคลที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งศาล.....	153
4.5.5 การกำหนดระยะเวลาของการตัดสิทธิ.....	153
4.5.6 หน่วยงานที่มีอำนาจออกคำสั่งห้ามประกอบอาชีพผู้บริหารนิติบุคคล.....	155
4.5.7 ผู้ที่อำนาจขอให้มีการนำมาตรการมาใช้.....	157
4.5.8 การกำหนดฐานความผิดในการบังคับใช้มาตรการห้ามประกอบอาชีพผู้บริหารนิติบุคคล.....	157
4.5.9 การวินิจฉัยสภาพอันตรายของผู้กระทำความผิด.....	158
4.5.10 ความผิดและความเกี่ยวพันกับอาชีพ.....	159
4.5.11 การกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งศาล.....	160
4.5.12 การเพิกถอนคำสั่งห้ามประกอบอาชีพ.....	161
4.5.13 กลไกทางกฎหมายในการบังคับใช้มาตรการห้ามประกอบอาชีพผู้บริหารนิติบุคคล.....	162
4.6 ปัญหาในการกำหนดมาตรการเสริม.....	163
4.6.1 ปัญหาในการจัดทำทะเบียนประวัติ.....	164

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.6.2 ปัญหาในการແຄດເປີ່ນຂໍ້ມູນປະວັດທະວ່າງປະເທດການ.....	166
4.7 ปัญหาการນໍາມາຕරារ່າມປະກອນອາຊື່ພູມຮຽນນິຕຸນຸຄຄມາໃຫ້ໃນທາງ ປົກົບຕີ.....	167
4.8 ปัญหาເກີຍກັບໜ່ວຍງານທີ່ມີໜ້າທີ່ບັງກັນໃຫ້ກຸ່ມາຍ.....	168
4.8.1 ຄວາມໄມ່ມີປະສົງທີ່ກຳພາບອອນບຸກຄາກ.....	169
4.8.2 ຄວາມຮ່ວມມື່ອຮ່ວງໜ່ວຍງານຂອງຮູ້.....	170
4.8.3 ຄວາມຮ່ວມມື່ອກັບໜ່ວຍງານຕ່າງປະເທດ.....	171
4.8.4 ບານບາທໜ້າທີ່ຂອງຄາລໃນການບັງກັນໃຫ້ມາຕරາ.....	172
 บทที่ 5 ບາທສຽບແລະຂໍ້ເສນອແນະ.....	 173
 รายการອ້າງອີງ.....	 180
ກາຄພනວກ.....	184
ປະວັດຜູ້ເຈີຍວິທຍານິພນົຟ.....	216

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย